

vetenskap & allmänhet

Vetenskapen i Samhället

– resultat från som-undersökningen 2008

2009:1

FÖRORD

Kunskapssamhället är ett kännetecken för vår tid och en eftersträvad vision. Men kunskapssamhället förutsätter att människor intresserar sig för kunskap och vetenskap och att kunskapen verkligen används. Kunskapen måste möta människors tankar, idéer, känslor och värderingar. Därför behövs dialog mellan forskare och allmänheten.

Vetenskap & Allmänhet, VA, arbetar för att öka människors – särskilt de ungas – intresse och engagemang för kunskap. Föreningen strävar efter att åstadkomma samtal med utgångspunkt i frågor som intresserar och engagerar människor. För att undersöka attityderna till kunskap, vetenskap och forskning gör VA studier av hur allmänheten och olika grupper i samhället ser på dessa områden liksom av forskares inställning till dialog.

I projektet ”Vetenskapen i Samhället” studerar VA och SOM-institutet vid Göteborgs universitet opinionen i Sverige på det vetenskapliga området. VAs referensgrupp för opinionsundersökningar, under ledning av Björn Fjæstad, medverkar vid utformningen av frågorna. 3 000 enkäter gick hösten 2008 till ett riksrepresentativt urval av den svenska befolkningen. Svaren har bearbetats och analyserats under våren. I denna skrift, Vetenskapen i Samhället – resultat från SOM-undersökningen 2008, VA-rapport 2009:1 presenteras undersökningens resultat av professorerna Sören Holmberg och Lennart Weibull.

Undersökningen har genomförts med stöd av Riksbankens Jubileumsfond. Rapporten får gärna citeras med angivande av VA som källa. Denna och övriga studier kan också hämtas från www.v-a.se.

Vår förhoppning är att dessa intresseväckande resultat ska ge vägledning och idéer till många insatser för att stärka dialogen mellan forskare och allmänhet och därmed bidra till ett brett engagemang och intresse för kunskap.

Vetenskap & Allmänhet i juni 2009.

Generalsekreterare, VA

med stöd från

Riksbankens
Jubileumsfond

Innehåll

1. Forskarsamhället kan inte andas ut	6
Förtroende för universitet/högskolor	7
Förtroende för olika ämnesområden	8
Olika grupperns förtroende	9
Förtroende för forskare	10
Har vetenskapen gjort livet bättre eller sämre?	12
Satsa på spetsforskning?	13
Vänder det redan i år?	15
Noter	15
Referenser	15
2. Tabellbilaga	16

I.

**Forskarsamhället
kan inte andas ut**

Sören Holmberg & Lennart Weibull

VAs och SOM-institutets systematiska mätningar av allmänhetens förtroende för universiteten, forskarna och olika forskningsområden inleddes 2002. Resultaten hittills visar på mycket goda siffror på de flesta områden. Universiteten och forskningen har en stark förtroendebas i Sverige men de små förändringar som kan noteras över tid har inte inneburit att förtroendet stärkts. Snarare tycker vi oss ha sett en viss nedgång i tilltron på flera av våra indikatorer. I förra årets rapport, som presenterade data från SOM-studien 2007, skrev vi: ”Den allmänna nedgången i forskningsförtroendet kan naturligtvis vara en tillfällig trend som vänder redan nästa år, och då kan forskarsamhället andas ut.” (VA-rapport 2008:2, sid 15).

Nu när resultaten från SOM-undersökningen 2008 föreligger kan vi konstatera: Forskarsamhället kan inte andas ut. Förtroendeförsvagningen har visserligen bromsat upp och till och med vänt uppåt något lite på några av våra indikatorer, men långt ifrån på alla, och det finns flera exempel på fortsatt nedåtgående förtroendekurvor. Utvecklingen är alltså inte helt entydig och då är det bäst att inte dra förhastade slutsatser och tro att faran är över.

I det följande skall vi gå igenom tidserierna och de senaste resultaten för alla våra olika förtroendeindikatorer.

FÖRTROENDE FÖR UNIVERSITET/HÖGSKOLOR

Det allmänna institutionsförtroendet för universitet/högskolor har mätts sedan 1997 i SOM-undersökningarna. Resultaten har alltid visat att universiteten i jämförelse med de flesta andra samhällsinstitutioner åtnjuter ett mycket högt förtroende bland den svenska allmänheten. Universiteten brukar hamna upp mot toppen av SOM:s förtroendelista, oftast på plats två efter sjukvården. Så blev också utfallet år 2008.

Som högst har universiteten fått ett mycket eller ganska stort förtroende av 58 procent av de svarande i SOM-studierna. Det hände 1999. Lägst förtroende har registrerats 2005 och 2007 med 51 procent som anger ett mycket eller ganska stort förtroende. Motsvarande resultat i SOM-undersökningen 2008 blev 53 procent (se figur 1). Det är en viss liten uppgång jämfört med 2007, men inte tillbaka till den högre förtroendenivå som universiteten kunde uppvisa för tio år sedan. Sett i ett längre perspektiv tillbaka till sent 1990-tal har alltså förtroendet för universiteten minskat något i Sverige. Den mindre förtroendepågången 2008 är för liten för att ändra på denna långsiktigt nedåtgående trend.

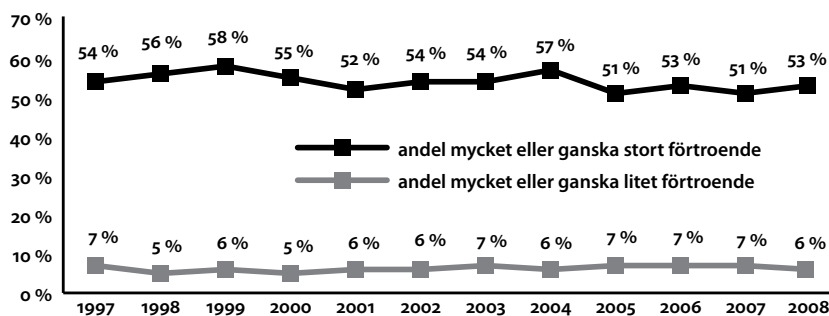
Det är viktigt att lägga märke till att det något minskade förtroendet för uni-

versiteten inte har åtföljts av en ökning av andelen personer som hyser ett lågt förtroende för universitet och högskolor. Andelen som anger att de har ett lågt förtroende har alla år legat still kring 5–7 procent. År 2008 var andelen 6 procent. Det som har ökat är andelen personer som är osäkra och inte vill eller kan ta ställning i förtroendefrågan – som svarar varken stort eller litet förtroende på frågan om hur stort förtroende de har för det sätt på vilket universitet/högskolor sköter sitt arbete. Denna tvekan grupp höll sig kring 36–39 procent i slutet av 1990-talet. I de senaste SOM-studierna har den ökat till 40–42 procent (41 procent 2008).

Universiteten har alltså ett något svagare förtroendestöd i dag än för tio år sedan, men det har alltså inte inneburit att den negativa misstron har ökat. Vad som har ökat något är i stället tvekan och osäkerheten om hur väl universiteten egentligen sköter sig.

På den positiva sidan bör dock påpekas att den lilla ökningen av förtroendet för universiteten krishösten 2008 är mycket unik. De flesta andra samhällsinstitutioner som studeras i SOM-undersökningen tappar i förtroende mellan 2007 och 2008 (se *Svensk höst*). Bland det fåtal institutioner som inte förlorar i tillit är universiteten den institution som ökar

Figur 1.
Andel av allmänheten med mycket eller ganska stort förtroende för universitet och högskolor.

sitt förtroende mest, även om ökningen endast är två procentenheter. Ser vi närmare efter är uppgången det senaste året störst bland kvinnor, bland personer i yngre medelåldern och bland högutbildade. Det är svårt att veta vad som ligger bakom det något ökande förtroendet i just dessa grupper. Det är grupper som alla undersökningsår uppvisar ett högre universitetsförtroende än övriga. Men kanske finns här ett moment av förhoppning – universitet och högskolor med olika utbildningssatsningar uppfattas som en viktig del för att rädda Sverige ur den ekonomiska krisen.

FÖRTROENDE FÖR OLIKA ÄMNESOMRÅDEN

Det långsiktiga mindre förtroendetappet för universiteten som samhällsinstitution har sin motsvarighet i en mindre nedgång också för förtroendet för forskningen. Vi

har i SOM-undersökningarna frågat om människors förtroende för forskningen inom sex olika vetenskapsfält, som vi avgränsat enligt de traditionella fakultetsområdena. Resultaten visar alla år på vitt skilda förtroendenivåer för olika vetenskaper. Förtroendet är klart högst för medicinsk forskning, följt av teknisk och naturvetenskaplig forskning. Tilltron till samhällsvetenskaplig forskning kommer därefter på en lägre mellannivå, följt av förtroendet för utbildningsvetenskaplig och humanistisk forskning i botten.

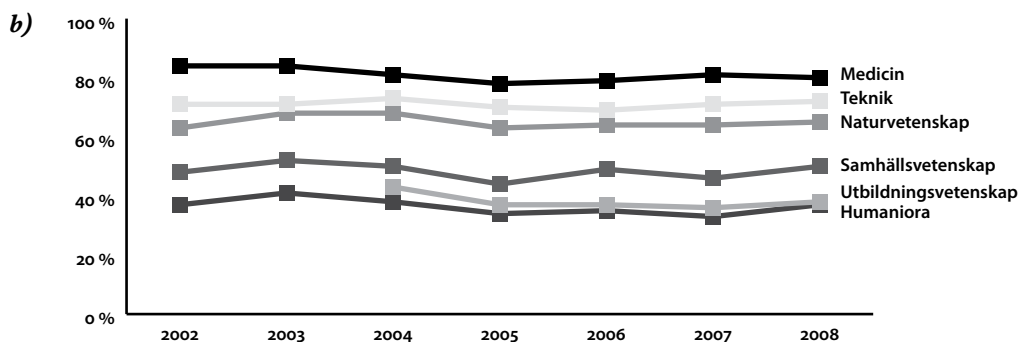
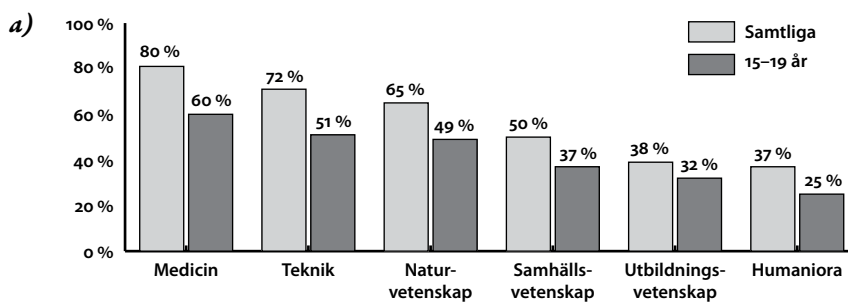
För alla fakultetsområden faller dock forskningsförtroendet långsamt – med ett undantag. Förtroendet för teknikforskning sjunker inte. Det uppvisar stabila siffror. För övriga fem ämnesområden visar SOM-undersökningarna på svagt fallande förtroendesiffror. När vi jämför resultaten för åren 2002/2003 med de senaste siffrorna för 2007/2008

minskar andelen svarspersoner med ett mycket eller ganska stort förtroende för medicinsk forskning med -4 procentenheter, för naturvetenskaplig forskning med -1 procentenhet, för samhällsvetenskaplig forskning med -2 procentenheter och för humanistisk forskning med -6 procentenheter. Frågan om förtroende för den utbildningsvetenskapliga forskningen kom först med i SOM-studierna 2004 men sedan dess har förtroendet för området minskat med -4 procentenheter.

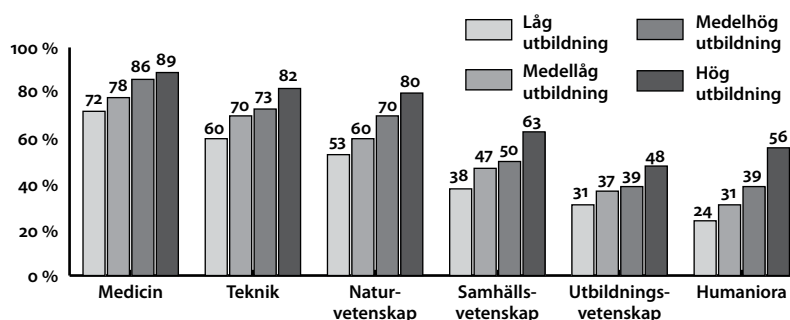
Men det finns även ett annat resultat att notera: om vi koncentrerar oss på den senaste utvecklingen åren 2007 och 2008 ser det något ljusare ut. Det visar sig då att förtroendet ökat något för fem ämnesområden och endast minskat något för ett, medicin. De forskningsområden som uppvisar störst förtroendeökning är samhällsvetenskap (+4), utbildningsvetenskap (+2) och humaniora (+4).¹ Det

Figur 2.
Andel mycket eller ganska stort förtroende för forskning som bedrivs i Sverige

*a) i allmänheten och bland unga.
b) över tid.*

Figur 3.
Andel mycket eller ganska stort förtroende för forskning 2008.

kan vara värt att notera att det främst är de förtroendemässigt svagaste ämnesområdena som stärkt sitt förtroende 2008. Skillnaden mellan förtroendetoppen och förtroendebotten minskar. År 2002 uppvisar medicin i topp en förtroendeknivå som är 47 procentenheter högre än humaniora i botten. motsvarande skillnad är något mindre 2008, ned till 43 procentenheter. När det gäller samhällsvetenskap ligger den efter medicin med 36 procentenheter i förtroende 2002. År 2008 har skillnaden minskat till 30 procentenheter. Givetvis är de minskade differenserna inte särskilt stora – men det är ändå fråga om minskningar.

OLIKA GRUPPERS FÖRTROENDE

Medicinsk forskning toppar inte bara förtroendeligan totalt. Den har också högst förtroende i alla olika sociala och politiska grupper. Kvinnor och män, unga och äldre, lågutbildade och högutbildade, medlemmar i samtliga fackföreningar, sympatisörer i alla partier – mönstret är överlag detsamma. Andelen personer med ett mycket eller ganska stort förtroende för medicinsk forskning är större än för övriga vetenskapsområdens forskning.

Humaniora och utbildningsvetenskap tävlar om sista platsen på ämnesområdenas förtroendelista. Totalt bland

samtliga svarande hamnar humanistisk forskning sist och det gör den också i de flesta grupper, men med några noterbara undantag. Utbildningsvetenskap, inte humaniora, placerar sig sist bland högutbildade, bland boende i storstäder, bland LO-medlemmar och bland ett antal partisympatigrupper (s, c, mp och sd).

På alla områden har högutbildade personer ett högre förtroende än lågutbildade. Mest tydligt märks denna skillnad när det gäller humanistisk forskning. Gapet mellan högst och lägst värderade ämnesområde är också något mindre bland högutbildade än bland lågutbildade. Det hade varit problematiskt om de högutbildade som har högskoleutbildning hade varit de som hade haft mindre forskningsförtroende, men så är det inte. Högutbildade som i genomsnitt kan förväntas vara mer insatta i forskning än lågutbildade har högst tillit till alla fakulteters verksamhet.

Bedömningarna verkar något påverkade av vilken bekantskap man har med olika forskningsområden genom den egna utbildningens inriktning. De som har utbildning inom teknik och data har lika högt förtroende för forskning inom detta område som de har för medicin, men avvikelser från det allmänna mönstret är inte särskilt stora. Personer med pedagogisk utbildning tror visserligen mer på utbildningsvetenskap än vad

andra grupper gör, men de har ändå lägst förtroende för området och placerar det även lägre än man placerar humaniora.

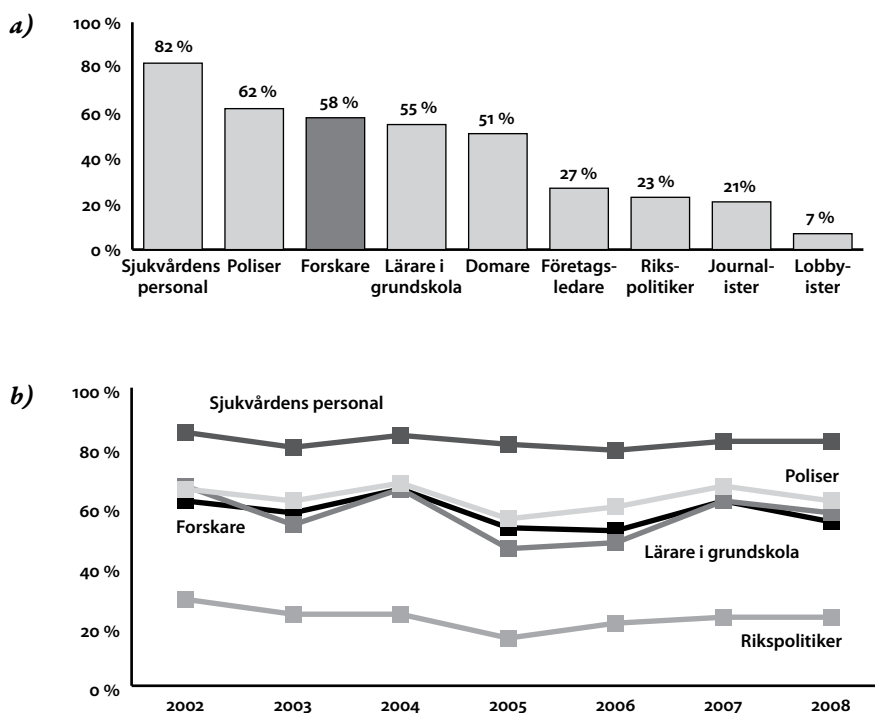
Könsskillnaderna är små i forskningsförtroendet, men de mönster som finns känner vi igen sedan tidigare. Män har jämfört med kvinnor ett något högre förtroende för teknisk och naturvetenskaplig forskning, men också för medicinsk forskning, medan kvinnor jämfört med män har ett något större förtroende för samhällsvetenskaplig, utbildningsvetenskaplig och humanistisk forskning.

Åldersskillnaderna i forskningsförtroendet tenderar att vara större än könsskillnaderna. Framförallt utmärker sig de yngsta (15–19 år) genom att ha det lägsta förtroendet på de flesta områden. Det är bara när det gäller utbildningsvetenskap som en annan åldersgrupp har ett något sämre förtroende än de yngsta, och den gruppen är de äldsta över 65 år. Högst forskningsförtroende har åldersgrupper som fortfarande har mest kontakt med universiteten eller nyss hade det, det vill säga åldersgrupperna 20–29 år respektive 30–39 år. Gruppen 20–29-åringar toppar i förtroende när det gäller utbildningsvetenskap och humaniora, medan 30–39-gruppen har högst förtroende när det gäller medicin, naturvetenskap, teknik och samhällsvetenskap.

De allra yngstas relativt låga förtroende

Figur 4.
**Andel mycket eller ganska stort
förtroende för yrkesgrupper**

a) 2008.
b) över tid.

för forskning är naturligtvis bekymmersamt, även om de svaga siffrorna till stor del beror på höga andelar ”vet inte”-svar. Då är de unga vuxnas (30–39 år) relativt höga siffror för forskningsförtroendet mer uppmuntrande. Många av dem har någorlunda nyligen varit i kontakt med universitet och forskning och resultatet har i vilket fall inte blivit ett lågt forskningsförtroende. Tvärtom har det resulterat i det högsta forskningsförtroendet bland alla åldersgrupper.

Forskningsförtroendet skiljer sig något åt beroende på politiskt intresse. Personer med ett stort politiskt intresse har överlag ett högre förtroende för alla ämnesområden, även om rangordningen är i huvudsak densamma. På en punkt noteras en tydlig skillnad: politiskt intresserade

sätter humaniora före utbildningsvetenskap, de som saknar politiskt intresse gör en omvänd bedömning.

De partipolitiska skillnaderna i förtroendet för forskningen är liksom de åldersmässiga förhållandevis stora bland allmänheten. När det gäller lågt forskningsförtroende är det främst sympatisörer med två partier som utmärker sig – anhängare till Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet. Sverigedemokrater har lägst förtroende av alla partisympatigrupper när det gäller teknisk, naturvetenskaplig, utbildningsvetenskaplig och humanistisk forskning. Vänsterpartiets sympatisörer ligger i botten när det gäller förtroende för medicinsk och teknisk forskning. De flesta ämnesområden har Folkpartiets anhängare högst förtroende

för, utom utbildningsvetenskap där Socialdemokraternas och Miljöpartiets sympatisörer toppar.

Sverigedemokraternas relativt låga förtroende för forskning har vi noterat tidigare. Sverigedemokraternas anhängare utmärks av ett lågt förtroende för de flesta av det etablerade samhällets institutioner, inklusive forskningen (se *Svensk höst*).

FÖRTROENDE FÖR FORSKARE

Liksom för universiteten och de olika forskningsområdena går det långsiktiga förtroendet också svagt nedåt för yrkesgruppen forskare. Andelen svarspersoner i SOM-studierna anger att de har ett mycket eller ganska stort förtroende för forskare var 67 procent när vi inledde mätserien 2002. I den senaste mätningen

2008 var andelen som svarade att de hade ett mycket eller ganska stort förtroende för forskare nere på 58 procent, en minskning med -9 procentenheter.² Även jämfört med resultaten 2007 minskar förtroendet för forskare något, från 62 procent till 58 procent 2008.

Som framgår av figur 4b och tabell 3 i bilagan är inte forskarnas tapp i förtroende något unikt. Alla yrkesgrupper som ingår i SOMs mätningar sedan 2002 har fått uppleva förtroendenedgångar, dock oftast något mindre sådana än yrkesgruppen forskare. Sjukvårdens personal, som toppar yrkesgruppernas förtroendeliga, har minskat -3 procentenheter i förtroende mellan 2002 och 2008, polisen -4 procentenheter, lärare i grundskolan -7 procentenheter, rikspolitiker -6 procentenheter och journalister -4 procentenheter.³ Forskarnas motsvarande förtroendetapp är -9 procentenheter.

Den uppgång i förtroendet för forskare som vi kunde iakta 2007 visar sig alltså vara tillfällig. Vi trodde då att uppgång-

en hade med klimatdebatten att göra – tilltron till forskare ökade i första hand bland personer som oroar sig för klimatförändringarna (VA-rapport 2008:2). Sedan dess har klimatfrågans plats i debatten minskat och klimatoron gått ned något bland SOM-undersökningens svarspersoner (se *Svensk höst*). Den ekonomiska krisen har i stället kommit i fokus med mycket uppmärksamhet på inte bara den finansiella sektorns tillkortakommanden och aktörernas girighet utan också på experter och forskares bristande kunskaper och oförmåga att förutse vad som händer. Arbetsmarknadsministern har talat om ett ”riktigt skitår”. Riktigt så illa har det inte varit för forskarnas förtroende, men något bra år har det inte varit. Vår tolkning är att den begynnande ekonomiska krisen är en av de faktorer som drar ned förtroendet för forskarna, liksom krisen drar ned förtroendet för många andra etablerade yrkesgrupper. Att ha ledande och synliga befattningar när det blåser snålt i kristider kan fresta hårt på för-

troendekapitalet. Det går inte heller att bortse ifrån att det kan röra sig om en långsiktig försvagning, oavsett vad som händer ett enskilt år.

Forskare har något högre förtroende än vad universitet/högskolor har. Det är samma tendens som för flertalet andra kategorier: yrkesgruppen åtnjuter ett något högre förtroende än institutionen de verkar inom

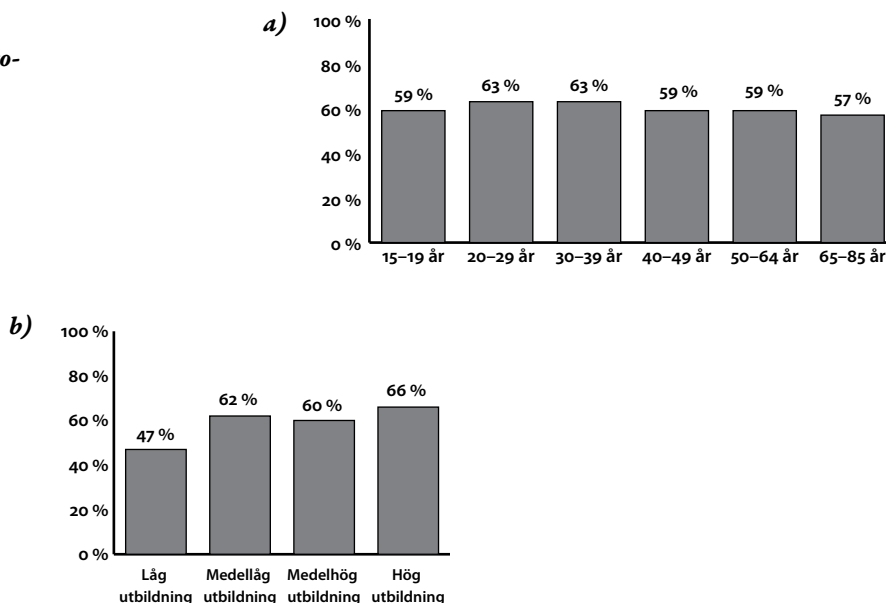
Förtroendet för forskare är ungefär detsamma i alla sociala och politiska grupper. Variationen är begränsad runt ett medeltal kring 60 procent, som har ett mycket eller ganska stort förtroende. Bland grupper som hyser ett relativt högt förtroende för forskare märks 20–29-åringar, unga vuxna mellan 30 och 39 år och högt utbildade personer. Två tredjedelar av de senare har stort förtroende för forskare, i jämförelse med under hälften av de lågutbildade.

En av de högsta förtroendesiffrorna noteras bland Saco-medlemmar: 73 procent, att jämföra med LO-medlem-

Figur 5.
Andel mycket eller ganska stort förtroende för forskare

a) uppdelat i åldersgrupper.

b) uppdelat på utbildningsnivå.

marnas 58. Folkpartiets sympatisörer har precis som i fråga om ämnesområden ett högt förtroende för forskare: 69 procent. Sverigedemokraternas anhängare hade 2007 ett mycket lågt forskarförtroende men i årets undersökning utskiljer sig inte SD:s sympatisörer på samma sätt. Nu uppvisar de tvärtom ett resultat som motsvarar genomsnittet för alla svarspersoner.

HAR VETENSKAPEN GJORT LIVET BÄTTRE ELLER SÄMRE?

Vetenskap är ett mycket positivt värdeord. Vetenskap är dessutom "objektivt sett" en mycket positiv och långsiktigt nyttig verksamhet. Givet allt detta positiva är det inte underligt att de flesta som tillfrågas anser att vetenskapens utveckling snarare gjort livet bättre än sämre för vanliga människor.

Andelen "bättre"-svar brukar hålla sig kring 75–80 procent. "Sämre"-svaren är mycket ovanliga, kring max 3–4 procent. När vi i SOM-undersökningarna ställt samma fråga har vi också fått resultat av detta slag.

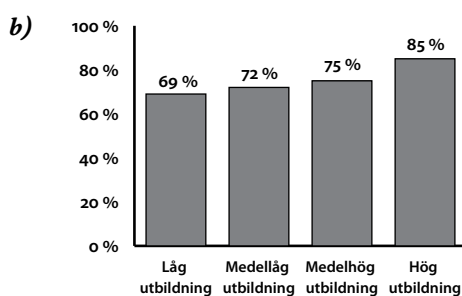
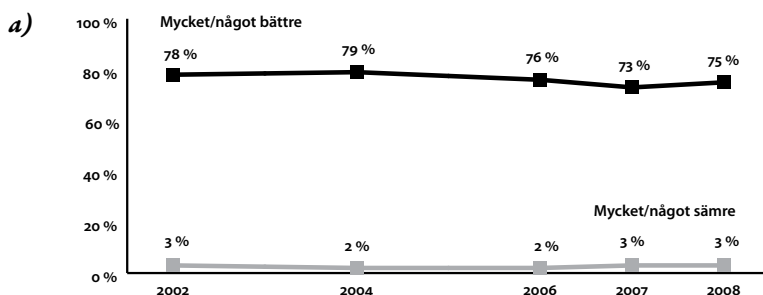
Men nivåskattningar är inte i detta sammanhang det mest intressanta. Viktigare är i stället att studera vad som händer över tid och hur resultaten är i olika sociala och

Figur 6.

Andel som anser att den vetenskapliga utvecklingen gjort livet mycket eller något bättre

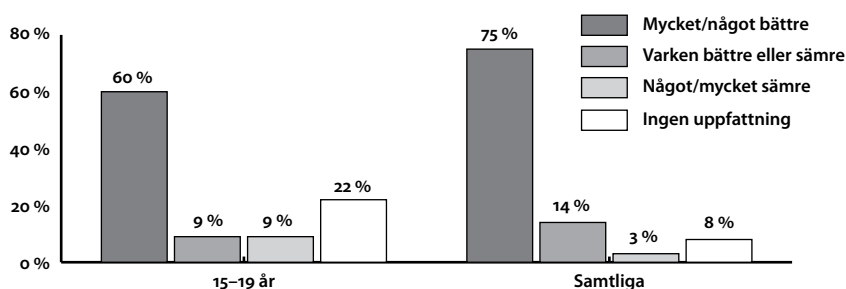
a) över tid.

b) uppdelat på utbildningsnivå.

Figur 7.

Anser du att den vetenskapliga utvecklingen gjort livet bättre eller sämre?

politiska grupper. I figur 6 och tabell 7 i bilagan redovisas hur svenska folkets bedömning av vetenskapens folkliga nytta ser ut i olika samhällsgrupper och hur den förändrats sedan första mätningen 2002.

Andelen personer som 2002 och 2004 tyckte att vetenskapens utveckling under de senaste årtiondena gjort livet mycket eller något bättre för vanliga människor var 78 respektive 79 procent. I de senaste mätningarna 2007 och 2008 är motsvarande andelar något lägre, 73 respektive 75 procent. Tendensen är alltså något fallande. Den sedan upplysningstiden och av encyklopedisterna etablerade visionen att vetenskapen gör livet bättre för människan får ett något minskande stöd i SOMs tidseriemätningar under början av 2000-talet, även om nivån fortfarande är mycket hög.

Det är dock inte uppfattningen att vetenskapen försämrar livet som ökar. Vad som ökar något lite är i stället andelen ”varken eller”-svar och andelen personer utan uppfattning. Den positiva bilden att vetenskap leder till förbättringar för vanliga människors är något svagare förankrad bland svenska folket i dag än för fem-sex år sedan.

Gruppskillnaderna i åsikten att vetenskapens utveckling är bra för vanliga människor är inte stora. Kvinnor och män har till exempel mycket lika åsikter. Men några av de något större skillnaderna är värda att uppmärksamma. Högst andelar för uppfattningen att vetenskapen gjort livet bättre för de många människorna återfinns bland 20–29-åringar respektive 30–39-åringar (82 respektive 81 procent), bland högtbildade (85 procent), bland Saco-medlemmar (87 procent) och bland Folkpartiets sympatisörer (86 procent). Lägst andelar hittar vi främst bland tonåringar, bland lågutbildade och bland anhängare till Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet – mellan 60 och 69 procent.

SATSA PÅ SPETSFORSKNING?

Lågt eller högt förtroende kan få konsekvenser. När det gäller forskningsförtroende vet vi att det har ett samband med viljan och intresset för att Sverige satsar på forskning på vad vi har kallat världsbästaniivå. Människor med ett lägre förtroende för universitet och forskning är mindre angelägna att Sverige satsar resurser på avancerad forskning än personer med en hög tilltro till forskningsverksamhet. I SOM-undersökningarna mäter vi inte direkt människors biståndsvilja när det gäller forskning. Vad vi mäter är hur viktigt människor bedömer det är att Sverige forskningssatsar på världsbästaniivå inom olika vetenskaper. Antagandet är att personer som tycker att det är mycket viktigt att Sverige forskningssatsar, också är mer positiva till att resurser avsätts för forskning jämfört med personer som inte anser att det är lika viktigt.

Förtroende och biståndsvilja hänger ihop. Om forskarsamhället skall lyckas bevara och kanske helst stärka de många människornas vilja att via skatten och olika insamlingar betala för forskningen måste forskningsförtroendet bibehållas på en hög nivå.

Betrakta ur detta perspektiv är det inte bra ut svenska folkets biståndsvilja – indirekt mätt via hur viktiga olika forskningssatsningar bedöms vara – tenderar att långsamt minska i SOM-undersökningarna. Enkätfrågan om vikten av forskningssatsningar har ställts för 25 olika vetenskapsområden sedan 2002. Studien år 2008 omfattar nio forskningsfält. Flera av dem har mätts tidigare vilket möjliggör analyser av hur viktighetsbedömningarna förändrats över tid.

Resultaten presenteras i figur 8 (tabell 5 i bilagan) i rangordnad form. Till vänster (högst upp) redovisas de forskningsområden som flest svarande tycker att vi bör forskningssatsa på. Mot botten, dvs. till

höger i figuren, återfinns de vetenskaper som har minst folkligt stöd när det gäller framtida satsningar på spetsforskning.

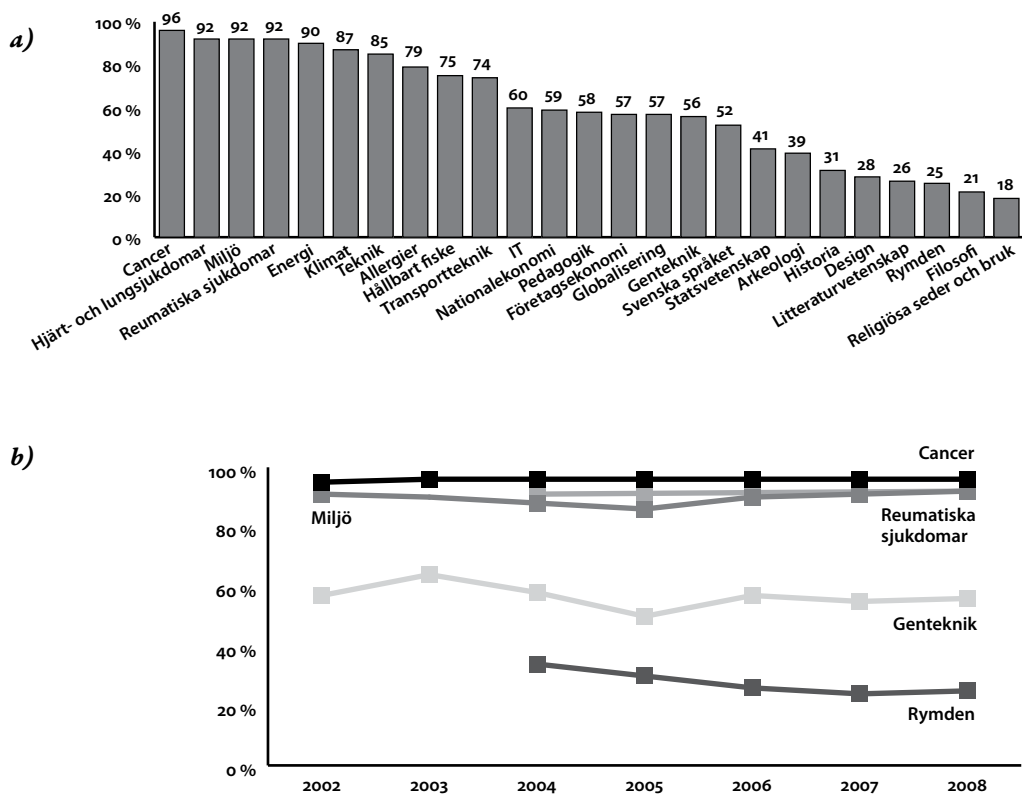
För sju forskningsfält kan vi jämföra viktighetsbedömningarna 2002–2004 med motsvarande värderingar 2008. De flesta förskjutningar är små och går inte entydigt åt samma håll. men i fyra fall kan vi notera minskningar i andelen personer som anser att det är mycket viktigt att Sverige satsar på forskning på världsbästaniivå medan antalet fall där andelen viktighetsbedömningar ökar är tre. I genomsnitt minskar andelen ”mycket viktigt”-svar med -2 procentenheter för de sju områdena. En motsvarande analys kan göras för sex forskningsområden när det gäller förändringar i viktighetsbedömningar mellan 2002–2004 och 2007. Den visar på en nedgång i viktighetsbedömningarna för fyra områden och en uppgång för två. Genomsnittligt går andelen ”mycket viktigt”-svar ned med -4 procentenheter.

De vetenskapsområden som tenderar att få ett något ökat stöd är främst miljö- och energiforskning (+2 i båda fallen) samt forskning kring transportteknik (+2). Här kan man misstänka att klimatdebatten spelat en roll liksom kanske också krisen för fordonsindustrin som började synas under mätperioden hösten 2008. Bland de vetenskaper som fått se andelen ”mycket viktigt”-svar minska märks i första hand pedagogik (-15), nationalekonomi (-8), genteknik (-7), rymdforskning (-4) och forskning kring reumatiska sjukdomar (-4) (sett till andel ”mycket viktigt”-svar, se tabell 5 i bilaga).

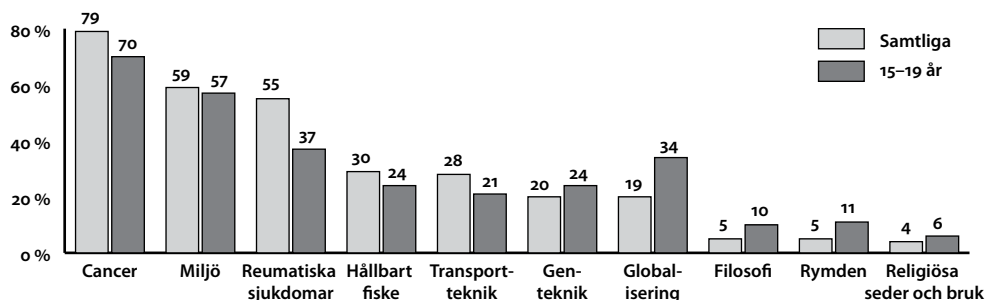
I SOM-undersökningen 2008 inkluderades också tre nya forskningsfält. Resultaten för dem illustrerar ett mönster vi känner igen sedan tidigare. Svenska folket har en stark tendens att prioritera ”nyttig” och ”användbar” forskning. Bland de nya områden vi frågade om 2008 bedömdes forskning kring hållbart

Figur 8.
Andel som anser det vara mycket eller ganska viktigt för Sverige att satsa på världsbästa forskning inom olika områden.

a) Alla områden i undersökningarna 2002–2008.
b) Förändring mellan 2002 och 2008.

Figur 9.
Andel som anser det MYCKET viktigt att satsa på världsbästa forskning inom...

fiske som viktigast, följt av forskning om globaliseringen och på klart sista plats forskning om religiösa seder och bruk.

Sett mer generellt placeras olika former av medicinsk forskning i topp när svenska folket viktighetsbedömer olika forskningsområden. Cancerforskning hamnar högst upp. På andra plats kommer forskning om hjärt-lungsjukdomar och forskning om reumatism på plats 4. Aktuella områden som miljö-, klimat- och

energiforskning placeras också högt: på platserna 3, 6 respektive 5. Andra relativt konkreta och nyttiga forskningsområden som också hamnar på den övre halvan är teknisk forskning på plats 7, forskning om allergier på plats 8 och forskning kring genteknik på plats 9.

Mot botten av prioriteringslistan återfinns många humanistiska forskningsområden som filosofi, design, litteraturvetenskap och arkeologi. De kan måhända kortsiktigt

uppfattas som mindre matnyttiga. Långt ned på listan ligger också ett samhällsvetenskapligt ämne som statsvetenskap och ett naturvetenskapligt ämne som rymdforskning.

Allra längst ned hamnar det nya området forskning kring religiösa seder och bruk. Teologisk forskning har det uppenbarligen inte lätt i det sekulariserade Sverige. En ökad satsning på spetsforskning på det religiösa området har med vårt sätt att mäta ett mycket svagt stöd av svenska folket.

När det gäller forskning kring globaliseringen visar SOM-undersökningen på ett något större folkligt stöd. Platsen på prioriteringslistan blir 16 bland 25 undersökta forskningsområden. Genom att vi i en annan del av SOM-undersökningen 2008 studerar svenska folkets attityder till globalisering kan vi fördjupa analysen något. Således kan vi visa att det främst är personer som uppfattar globaliseringens effekter som positiva för världen, för Sverige eller för sig själva som tycker att forskning på området är viktigt. Människor som är mer negativa till globaliseringens effekter – framför allt när det gäller inverkan på en själv – har en stark tendens att inte bedöma forskning kring globalisering som viktig.

Att människor som upplever globaliseringen som gynnsam också vill ha mer globaliseringsforskning är kanske inte så förvånande. Egenintresset och nyttoaspekten spelar in. Däremot kan vi undra över varför personer som upplever globaliseringen som någonting negativt – som ett hot – till övervägande delen bedömer forskning kring problemet som oviktig. Varför vill man inte satsa på forskning för att eventuellt mildra eller avlägsna globaliseringshotet? Inställningen förefaller uppgiven, eller uppfattar man att forskningen inom området i själva verket fungerar som ett stöd för den globalisering man inte anser vara önskvärd?

Om vi ser på vilka samhällsgrupper som tenderar att vara överrepresenterade bland personer som bedömer globaliseringens effekter mest negativt finner vi endast små skillnader mellan olika sociala grupper men något större skillnader mellan olika politiska grupper. Politiskt är det främst personer ideologiskt till vänster och sympatisörer till Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna som uppfattar globaliseringens effekter negativt. Men vi finner också en klar koppling till forskningsförtroende. Människor med ett lågt förtroende för universitet och forskning har en tendens att också uppfatta globaliseringen negativt. Då förstår vi bättre varför dessa personer inte vill satsa på forskning för att eventuellt kunna minimera de negativa effekterna. De vill inte satsa på mer forskning därför att de

mer allmänt inte har något förtroende för forskning. Lågt förtroende har fått tydliga konsekvenser i detta fall.

Det finns inte obetydliga skillnader i olika gruppers bedömningar av vilken forskning Sverige skall satsa på. Den medicinska forskningen, särskilt reumatiska sjukdomar, prioriteras klart högre bland äldre än bland yngre. Omvänt gäller för globalisering och rymden, men även för filosofi, där yngre är mer intresserade än äldre. Skillnaden mellan låg- och högutbildade är i fråga om forskningsprioritering inte lika entydig som när det gäller förtroende för olika forskningsområden. På flertalet av de sju områden som undersöktes 2008 är skillnaden i satsningsvilja liten mellan olika utbildningsgrupper. Cancer och reumatiska sjukdomar markeras dock mera av lågutbildade, medan högutbildade står relativt sett starkast i fråga om miljöforskning.

Att Miljöpartiets sympatisörer i betydligt högre grad prioriterar miljöforskning och forskning om hållbart fiske är knappast överraskande. Särskilt Vänsterpartiets och Centerpartiets sympatisörer ligger mycket lågt i fråga om genteknisk forskning i jämförelse främst med moderatsympatisörer. Att det finns en ekologi/tillväxtdimension i synen på vilken forskning som skall prioriteras verkar uppenbart. Också globaliseringen är ett område där ideologiska skillnader kan skönjas. Här finns det minst stöd bland Sverigedemokraternas sympatisörer och mest bland Moderaternas.

VÄNDER DET REDAN I ÅR?

Den svagt fallande trenden för forskningsförtroendet bland svenska folket kanske vänder redan i år. Den ekonomiska krisen kan spela in här. Utbildningsatsningar och forskning kan komma att uppfattas som räddare i nöden – som en del av lösningen, inte som en del av problemet. I så fall kan VAS och SOM-institutets sex-sjuåriga trender med nedåtgående resultat för förtroendet för universitet och forskning i Sverige bromsas upp och kanske vända uppåt igen. Om det händer kan forskarsamhället och universitetet dock inte odelat ta åt sig äran. En tacksamhetens tanke måste i så fall ägnas den ekonomiska krisen som hjälpt till

att återställa förtroendet för universitet och forskning. Men lättnaden kan bli tillfällig. När krisen väl är över kan de långsiktiga faktorer som åstadkommit den minskande forskningstilltron börja verka igen.

Men om allt detta kan enbart spekuleras. Det behövs betydligt längre tidsserier för att vi få en tydligare bild av de underliggande, långsiktiga trenderna. På kort sikt kan den ekonomiska krisen ändå påverka synsätten. Forskarsamhället får hålla tummarna för att krisen trots allt för något gott med sig – en ökad tilltro till universitet och forskning.

NOTER

¹ Resultaten gäller som tidigare andelen svarspersoner som anger att de har ett mycket eller ganska stort förtroende för de olika fakultetsområdena.

² Om vi jämför de genomsnittliga resultaten för 2002/2003 med snittresultaten för 2007/2008 blir nedgången mindre, endast -1 procentenhet, men dock en nedgång.

³ Jämförelsen för journalisterna är mellan 2004 och 2008, se tabell 3 (i bilaga).

REFERENSER

Vetenskapen i Samhället – resultat från SOM-undersökningen 2007, VA-rapport 2008:2.

Svensk höst. Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red.) Göteborg: SOM-institutet 2009.

2.

Tabellbilaga

TABELL 1: FÖRTROENDE FÖR FORSKNING INOM OLIKA OMRÅDEN 2002–2008 (PROCENT)

Område	Mycket/ganska stort förtroende	Varken eller	Mycket/ganska litet förtroende	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svar
Medicin						
2002	84	9	2	5	100	
2003	84	8	2	6	100	
2004	81	9	2	8	100	
2005	78	11	2	9	100	
2006	79	11	1	9	100	
2007	81	11	2	6	100	
2008	80	9	2	9	100	1 534
Teknik						
2002	71	16	2	11	100	
2003	71	14	1	14	100	
2004	73	14	1	12	100	
2005	70	14	2	14	100	
2006	69	16	1	14	100	
2007	71	15	1	13	100	
2008	72	14	1	13	100	1 523
Naturvetenskap						
2002	63	22	1	14	100	
2003	68	16	1	15	100	
2004	68	17	1	14	100	
2005	63	20	1	16	100	
2006	64	20	1	15	100	
2007	64	19	1	16	100	
2008	65	18	2	15	100	1 525
Samhällsvetenskap						
2002	48	33	3	16	100	
2003	52	28	3	17	100	
2004	50	29	3	18	100	
2005	44	32	4	20	100	
2006	49	30	4	17	100	
2007	46	31	3	20	100	
2008	50	29	4	17	100	1 524
Utbildningsvetenskap						
2004	43	26	6	25	100	
2005	37	28	6	29	100	
2006	37	29	7	27	100	
2007	36	28	6	30	100	
2008	38	26	7	29	100	1 525
Humaniora						
2002	37	29	5	29	100	
2003	41	24	3	32	100	
2004	38	26	4	32	100	
2005	34	26	4	36	100	
2006	35	28	5	32	100	
2007	33	26	5	36	100	
2008	37	23	4	36	100	1 524

Kommentar: Frågan lyder: 'Allmänt sett, vilket förtroende har du för den forskning som bedrivs inom Sverige inom följande områden?'. Svartalternativen är 'mycket stort förtroende', 'ganska stort förtroende', 'varken stort eller litet förtroende', 'ganska litet förtroende', 'mycket litet förtroende' resp. 'ingen uppfattning'. Procentandelarna baseras på de som besvarat respektive delfråga (inkl. de utan uppfattning). Svartsbortfallet varierar 2008 mellan 2 och 3 procent.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2002–2008.

TABELL 2: STORT FÖRTROENDE FÖR FORSKNING INOM OLIKA OMRÅDEN 2008, I OLIKA GRUPPER (PROCENT)

	Medicin	Teknik	Naturvetenskap	Samhällsvetenskap	Utbildningsvetenskap	Humana	Minsta antal svar
Samtliga	81	71	65	50	39	37	1 523
Kön							
Kvinna	80	66	64	53	43	43	800
Man	81	77	67	46	34	31	722
Ålder¹							
15–19 år	60	51	49	37	32	25	86
20–29 år	75	67	68	55	54	47	149
30–39 år	85	76	71	57	44	46	228
40–49 år	83	74	70	56	43	39	249
50–64 år	81	71	64	48	36	38	454
65–85 år	83	74	63	45	31	28	355
Utbildning²							
Låg	72	60	53	38	31	24	331
Medellåg	78	70	60	47	37	31	478
Medelhög	86	73	70	50	39	39	315
Hög	89	82	80	63	48	56	365
Utbildningens inriktning							
Ekonomi/handel/adm	84	73	63	48	36	36	271
Estetisk/kultur/media	74	60	62	51	36	43	91
Hälso-/sjukvård	87	70	69	56	46	42	177
Teknik/industri/natvet/data	81	81	67	44	29	29	228
Pedagogik	88	79	77	68	58	61	109
Samhällsv/juridik/soc arb	86	76	77	65	53	53	123
Partisynpati³							
v	71	60	59	50	40	45	82
s	78	71	64	53	44	39	541
mp	82	66	71	52	44	42	109
c	80	72	63	46	35	32	68
fp	92	80	78	55	38	47	101
kd	90	79	71	44	28	31	71
m	86	77	69	49	38	38	349
sd	80	72	57	33	25	18	68

Kommentar: Resultaten avser den sammanlagda procentandelen för svarsalternativen 'mycket stort förtroende' och 'ganska stort förtroende'. Se vidare kommentar till tabell 1.

Noter: ¹ Observera det begränsade antalet svarspersoner i vissa grupper.

² 'Låg' motsvarar max grundskola el. motsv.; 'medellåg' motsvarar studier vid/examen fr. gymnasium/folkhögskola el. motsv.; 'medelhög' motsvarar eftergymnasial utbildning utan högskole-/universitetsexamen; 'hög' motsvarar examen från högskola/universitet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2008.

TABELL 3: FÖRTROENDE FÖR OLIKA YRKESGRUPPER 2002–2008 (PROCENT)

Yrkesgrupp	Mycket stort	Ganska stort	Varken eller	Ganska litet	Mycket litet	Ingen uppfattning	Summa procent
Sjukvårdens personal							
2002	28	57	10	3	1	1	100
2003	25	55	13	4	1	2	100
2004	28	56	11	3	1	1	100
2005	23	58	12	3	2	2	100
2006	22	57	13	3	1	4	100
2007	27	55	11	4	2	1	100
2008	25	57	12	4	1	1	100
Forskare							
2002	18	49	21	2	1	9	100
2003	14	40	24	3	1	18	100
2004	17	49	22	3	0	9	100
2005	9	37	27	3	1	23	100
2006	10	38	27	2	1	22	100
2007	16	46	27	3	1	7	100
2008	13	45	27	3	1	11	100
Poliser							
2002	17	49	22	7	3	2	100
2003	13	49	22	11	4	1	100
2004	13	55	20	7	4	1	100
2005	10	46	26	11	5	2	100
2006	10	50	24	9	3	4	100
2007	13	54	20	8	3	2	100
2008	10	52	24	9	4	1	100
Lärare i grundskola							
2002	14	48	24	6	2	6	100
2003	10	48	25	6	1	10	100
2004	12	54	22	5	2	5	100
2005	9	44	27	6	2	12	100
2006	8	44	27	7	2	12	100
2007	11	51	25	7	2	4	100
2008	9	46	31	7	3	4	100
Domare							
2005	5	25	34	10	9	17	100
2006	6	24	35	10	7	18	100
2008	10	41	30	7	3	9	100
Präster i svenska kyrkan							
2005	5	25	34	10	9	17	100
2006	6	24	35	10	7	18	100
Rikspolitiker							
2002	2	27	40	18	9	4	100
2003	2	22	37	23	10	6	100
2004	2	22	41	20	11	4	100
2005	1	15	37	26	13	8	100
2006	1	20	40	20	10	9	100
2007	1	22	43	18	11	5	100
2008	1	22	42	20	10	5	100

...FORTSÄTTNING TABELL 3

Yrkesgrupp	Mycket stort	Ganska stort	Varken eller	Ganska litet	Mycket litet	Ingen uppfattning	Summa procent
Journalister i radio/TV							
2002	3	26	40	19	9	3	100
2003	2	24	41	21	9	3	100
2005	3	27	43	16	5	6	100
2006	2	28	39	17	8	6	100
Journalister							
2004	2	22	46	19	8	3	100
2007	2	21	40	22	11	4	100
2008	1	20	40	24	11	4	100
Journalister i dagspress							
2002	2	19	39	23	13	4	100
2003	1	14	34	29	18	4	100
2005	2	17	39	23	12	7	100
2006	1	17	36	25	14	7	100
Företagsledare							
2003	2	19	37	19	12	11	100
2005	2	20	39	18	8	13	100
2006	2	21	39	17	7	14	100
Informatörer							
2007	1	14	51	13	6	15	100
Lobbyister							
2007	1	3	44	16	15	21	100
2008	1	6	34	15	16	28	100

Kommentar: Frågan lyder: 'Allmänt sett, hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande grupper sköter sitt arbete?'. Svartalternativen är 'mycket stort förtroende'; 'ganska stort förtroende'; 'varken stort eller litet förtroende'; 'ganska litet förtroende'; 'mycket litet förtroende' resp. 'ingen uppfattning'. Procentandelarna baseras på de som besvarat respektive delfråga (inkl. de utan uppfattning). Svartsbortfallet varierar 2008 mellan 2 och 3 procent.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2002–2008.

TABELL 4: FÖRTROENDET FÖR FORSKARE 2008, I OLIKA GRUPPER (PROCENT)

Yrkesgrupp	Mycket stort	Ganska stort	Varken eller	Ganska litet	Mycket litet	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svar
Samtliga	13	45	27	3	1	11	100	1537
Kön								
Kvinna	13	46	25	3	1	12	100	804
Man	13	44	29	4	0	10	100	733
Ålder								
15–19 år	19	40	21	1	4	15	100	84
20–29 år	16	47	29	1	1	6	100	154
30–39 år	16	47	25	3	2	7	100	232
40–49 år	13	46	31	4	0	6	100	251
50–64 år	12	47	27	5	0	9	100	291
65–85 år	11	46	25	2	1	15	100	425
Utbildning								
Låg	10	37	32	3	1	17	100	340
Medellåg	13	49	25	2	1	10	100	472
Medelhög	15	45	28	2	1	9	100	324
Hög	17	49	23	4	1	6	100	369
Partisypati¹								
v	14	40	26	2	2	16	100	87
s	13	45	27	3	1	11	100	550
mp	11	53	28	3	2	3	100	109
c	18	37	23	4	3	15	100	69
fp	17	52	18	3	1	9	100	102
kd	17	42	29	1	0	11	100	72
m	12	46	25	4	1	12	100	354
sd	7	51	29	4	0	9	100	69

Kommentar: Se kommentar till tabell 3.

Noter: ¹ Observera det begränsade antalet svarspersoner i vissa grupper.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2008.

TABELL 5: UPPFATTNING OM PRIORITERING AV FORSKNINGSSOMRÅDEN I SVERIGE 2002–2008 (PROCENT)

Område	Mycket viktigt	Ganska viktigt	Inte särskilt viktigt	Inte alls viktigt	Ingen uppfattning	Summa procent
Cancer						
2002	78	17	3	0	2	100
2003	81	15	2	0	2	100
2006	79	17	2	0	2	100
2008	79	17	2	0	2	100
Hjärt-/lungsjukdomar						
2007	67	25	4	0	4	100
Miljö						
2002	57	34	5	0	4	100
2003	58	32	6	1	3	100
2004	51	37	6	1	5	100
2005	49	37	6	1	7	100
2006	53	37	7	1	2	100
2007	60	31	4	0	5	100
2008	59	33	5	1	2	100
Reumatiska sjukdomar						
2004	59	32	4	0	5	100
2008	55	37	5	0	3	100
Energi						
2002	54	35	5	1	5	100
2005	52	33	6	1	8	100
2007	56	34	4	0	6	100
Klimat						
2007	54	33	7	1	5	100
Teknik						
2003	47	38	8	1	6	100
Allergier						
2005	37	42	11	1	9	100
Genteknik						
2002	27	30	26	9	8	100
2003	35	29	20	9	7	100
2004	24	34	23	8	11	100
2005	20	30	24	12	14	100
2006	23	34	27	8	8	100
2007	21	34	26	7	12	100
2008	20	36	28	7	10	100
Pedagogik						
2002	35	44	12	2	7	100
2005	21	36	23	5	15	100
2007	20	38	24	4	14	100
Hållbart fiske						
2008	29	46	14	3	8	100
IT						
2002	28	44	17	2	9	100
2004	28	42	17	2	11	100
2006	21	39	27	4	9	100

...FORTSÄTTNING TABELL 5

Område	Mycket viktigt	Ganska viktigt	Inte särskilt viktigt	Inte alls viktigt	Ingen uppfattning	Summa procent
Transportteknik						
2002	26	45	20	1	8	100
2005	27	44	16	2	11	100
2008	28	46	18	1	7	100
Nationalekonomi						
2003	26	44	19	3	8	100
2007	18	41	25	3	13	100
Svenska språket						
2005	22	30	27	10	11	100
Globalisering						
2008	20	37	21	6	16	100
Företagsekonomi						
2005	17	40	25	5	13	100
Historia						
2002	10	29	42	11	8	100
2003	13	28	35	13	11	100
2006	9	22	47	13	9	100
Rymden						
2004	9	25	40	14	12	100
2006	6	20	43	21	10	100
2007	7	17	39	25	12	100
2008	5	20	43	22	10	100
Statsvetenskap						
2006	9	32	36	9	14	100
Arkeologi						
2004	9	30	39	11	11	100
Filosofi						
2004	8	20	39	16	17	100
2008	5	16	42	21	16	100
Design						
2005	8	20	36	23	13	100
Litteraturvetenskap						
2007	6	20	40	19	15	100
Religiösa seder och bruk						
2008	4	14	34	37	11	100

Kommentar: Frågan lyder: 'Hur viktigt anser du det är att det i Sverige satsas på forskning på världsbästanivå inom följande områden?'. Svarsalternativen framgår av tabellens redovisning. Procentandelarna baseras på de som besvarat respektive delfråga (inkl. de utan uppfattning). Svartsbortfallet varierar 2008 mellan 2 och 3 procent.

Källa: De nationella SOM-undersökningarna 2002–2008.

TABELL 6: MYCKET VIKTIGA FORSKNINGSMRÅDEN ATT PRIORITERA I SVERIGE 2008, I OLIKA GRUPPER (PROCENT)

	Cancer	Miljö	Reum. sjukd.	Hållb. fiske	Transporttek.	Gen-teknik	Globali-sering	Rym-den	Filo-sofi	Religiösa seder/bruk	Minsta antal svar
Samtliga	79	59	55	30	28	20	19	5	5	4	1511
Kön											
Kvinna	84	64	59	28	21	19	21	4	4	3	795
Man	74	54	50	31	36	21	18	6	7	4	716
Ålder¹											
15–19 år	70	57	37	24	21	24	34	11	10	6	86
20–29 år	72	59	40	34	29	15	24	7	7	3	148
30–39 år	78	65	48	31	27	20	23	9	6	5	227
40–49 år	81	63	52	31	30	20	20	6	6	4	245
50–64 år	79	62	59	28	30	19	17	3	5	4	450
65–85 år	84	51	66	28	27	21	14	3	3	2	355
Utbildning²											
Låg	87	55	69	31	29	22	20	5	6	5	327
Medellåg	80	58	52	27	25	18	17	5	5	4	474
Medelhög	84	61	57	29	26	20	19	6	5	3	320
Hög	69	65	44	32	34	21	24	6	6	4	361
Partisympati¹											
v	67	56	51	24	27	8	16	2	4	1	83
s	85	64	63	31	31	20	21	6	7	6	534
mp	73	75	48	43	34	15	28	4	7	5	108
c	83	65	39	38	34	13	17	3	6	3	68
fp	73	65	53	31	31	24	21	4	1	3	99
kd	77	58	46	29	25	16	14	5	3	4	72
m	80	51	51	24	24	25	20	5	4	2	353
sd	74	40	49	24	23	20	6	4	3	3	69

Kommentar: Se kommentar till tabell 5.

Noter: ¹ Observera det begränsade antalet svarspersoner i vissa grupper.

² 'Låg' motsvarar max grundskola el. motsv.; 'medellåg' motsvarar studier vid/examen fr. gymnasium/folkhögskola el. motsv.; 'medelhög' motsvarar eftergymnasial utbildning utan högskole-/universitetsexamen; 'hög' motsvarar examen från högskola/universitet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2008.

TABELL 7: SYNEN PÅ VETENS KAPLIGA UTVECKLINGEN 2008, I OLIKA GRUPPER, SAMT JÄMFÖRELSE MED 2002, 2004, 2006 OCH 2007 (PROCENT)

Yrkesgrupp	Mycket bättre	Något bättre	Varken bättre eller sämre	Något sämre	Mycket sämre	Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svar
Samtliga 2008	30	45	14	3	0	8	100	1532
Kön								
Kvinna	28	46	14	3	1	8	100	810
Man	31	43	14	3	1	8	100	722
Ålder¹								
15–19 år	21	39	9	8	1	22	100	90
20–29 år	31	51	10	3	0	5	100	152
30–39 år	32	49	11	3	0	5	100	231
40–49 år	34	38	17	3	1	7	100	247
50–64 år	29	47	14	2	0	8	100	452
65–85 år	29	44	16	1	1	9	100	360
Utbildning								
Låg	25	44	14	1	1	15	100	325
Medellåg	27	45	14	4	0	10	100	483
Medelhög	30	45	18	3	1	3	100	316
Hög	40	45	9	3	1	2	100	365
Utbildningens inriktning¹								
Ekonomi/handel/adm	34	42	15	2	0	7	100	275
Estetisk/kultur/media	32	48	11	4	1	4	100	91
Hälso-/sjukvård	30	47	15	3	0	5	100	178
Teknik/industri/natvet/data	34	43	13	4	0	6	100	327
Pedagogik	25	57	7	4	2	5	100	110
Samhällsv/juridik/soc arb	38	46	12	2	1	1	100	124
Partisypati¹								
v	19	50	20	3	2	6	100	84
s	29	45	13	3	0	10	100	546
mp	22	55	15	2	0	6	100	110
c	24	55	14	0	0	7	100	71
fp	40	46	7	3	0	4	100	99
kd	25	46	19	3	0	7	100	72
m	42	39	13	1	0	5	100	350
sd	25	38	14	8	5	10	100	69
Samtliga 2002	32	46	13	3	0	6	100	1710
Samtliga 2004	32	47	13	2	0	6	100	1692
Samtliga 2006	31	45	15	2	0	7	100	1575
Samtliga 2007	30	43	15	3	0	9	100	1586

Kommentar: Frågan lyder 'Anser du att den vetenskapliga utvecklingen de senaste årtiondena har gjort livet bättre eller sämre för vanliga människor?'. Procentandelarna baseras på de som besvarat frågan. Svartsbortfallet var 2008 2 procent.

Noter: ¹ Observera det begränsade antalet svarspersoner i vissa grupper.

² Låg' motsvarar max grundskola el. motsv.; 'medellåg' studier vid/examen fr. gymnasium/folkhögskola el. motsv.; 'medelhög' eftergymnasial utbildning utan högskole-/universitetsexamen; 'hög' examen från högskola/universitet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2008.

VA-Rapporter

- 2002:1 Vad tycker folk i andra länder?
2002:2 Allmänhetens syn på vetenskap
2002:3 Forskares syn på samtal med allmänheten
2002:4 Ungas syn på vetenskap
- 2003:1 Vetenskapen i Samhället
– resultat från SOM-undersökningen 2002
2003:2 VA-studier under luppen:
Synen på vetenskap 2002
– en analys
2003:3 Allmänhetens syn på Vetenskap 2003
2003:4 Forskares syn på Vetenskap och Allmänhet
– intervjuundersökning 2003
2003:5 Forskares syn på samtal med Allmänheten
– en fokusgruppsstudie
Delrapport
- 2004:1 Vetenskapen i Samhället
– resultat från SOM-undersökningen 2003
2004:2 Lärares inställning till vetenskap och forskningsbaserad kunskap
– en översikt av några svenska forskningsrapporter
– några goda exempel på mötesplatser
2004:3 Allmänhetens syn på Vetenskap 2004
2004:4 Lärares syn på Vetenskap
– intervjuundersökning 2004
2004:5 Forskares syn på samtal med Allmänheten
– en fokusgruppsstudie
Slutrapport
2004:6 Vad tycker folk i andra länder 2004?
– analys 2004 av några utländska opinionsundersökningar
- 2005:1 Vetenskapen i Samhället
– resultat från SOM-undersökningen 2004
2005:2 Lärare om företagsamhet
2005:3 Eurobarometrar om Vetenskap 2005
2005:4 Allmänhetens syn på Vetenskap 2005
2005:5 Vetenskap i Press
– en innehållsanalys
2005:6 Journalisters syn på Vetenskap
- 2006:1 Vetenskapen i Samhället
– resultat från SOM-undersökningen 2005
2006:2 Politikens syn på Vetenskap
2006:3 Vetenskap i Politisk Press
– en innehållsanalys
2006:4 Kunskapsbiten, 18 röster om relationen forskare – politiker
2006:5 Politik och Vetenskap
– VAs politikerstudie i korthet
2006:6 Allmänhetens syn på Vetenskap 2006
2006:7 Stockholmspolitikens syn på Vetenskap
2006:8 Politik och Vetenskap
– en litteraturstudie
2006:9 Allmänheten om Carl von Linné 2006
- 2007:1 Journalister om Forskning
2007:2 Vetenskapen i Samhället
– resultat från SOM-undersökningen 2006
2007:3 Allmänhetens syn på Vetenskap 2007
2007:4 Ungdomars syn på Vetenskap
– analys av VA-data 2002–2007
2007:5 Unga om kunskap
– en djupintervjustudie
2007:6 Galna, virriga och ondsinta?
– bilder av forskare i medier för unga
2007:7 Projekt utan effekt?
– utvärderingar av N&T-initiativ under luppen
2007:8 Kunskap äger
– VAs ungdomsstudie i korthet
- 2008:1 Efter Linnéjubileet
– Allmänheten om Carl von Linné 2007
2008:2 Vetenskapen i Samhället
– resultat från SOM-undersökningen 2007
2008:3 Myself as a researcher
– an analysis of children's images of scientists
2008:4 Kunskapssynen i Näringslivet
2008:5 Kunskap i omsättning
– VAs näringslivsstudie i korthet
- 2009:1 Vetenskapen i Samhället
– resultat från SOM-undersökningen 2008

Föreningen **Vetenskap & Allmänhet, VA**, vill främja dialog och öppenhet mellan allmänhet och forskare. VA vill inspirera till samtal om forskning och skapa nya mötesplatser på oväntade arenor kring engagerande frågor.

Föreningens mål är att

- främja kontakter och idéutbyte mellan allmänhet och forskare
- öka kunskapen i samhället om:
 - forskningens processer och resultat
 - allmänhetens syn på forskning
 - metoder för dialog och kommunikation om forskning
- erbjuda forskarna insikter och inspiration om samhällsfrågor i tiden
- bygga nätverk för erfarenhetsutbyte, möten och samarbeten.

Verksamheten inriktas mot tre områden:

- **Kunskapsutveckling** genom studier och opinionsundersökningar om
 - allmänhetens syn på forskning
 - opinionsbildande samhällsgruppers syn på och nyttjande av forskning
 - forskares samspel med omvärlden
 - metoder för dialog om forskning
- **Samtal** i nya former om forskning, med utgångspunkt i vad som berör och engagerar
- **Kommunikation** av egna och andras kunskaper och erfarenheter

Vetenskap & Allmänhet, VA bildades 2002. Rapporter om samtliga studier och beskrivningar av föreningens aktiviteter finns på www.v-a.se.

